6de JAARGANG. CURACAO DEN 6n JULI 1889. N° 288

AMIGOE DI CURAÇAO

WEEKBLAD VOOR DE CURAÇAOSCHE EILANDEN.

Dit Blad verschijnt elken Zaterdag.
Abonnementsprijs voor Curaçao, Bonaire, en Aruba per drie maanden fl. 2,— met vooruitbetaling.
Voor het Buitenland per jaar fl. 10,—
Afzonderlijke nummers fl. 0,25.
Prijs der Advertentiën van 1 tot 7 regels fl. 0,50. voor elken regel meer fl. 0,07½.

BUREAU VAN DIT BLAD
PLEIN VAN PIETERMAAI, N° 129.
UITSLUITEND AGENT VOOR EUROPA:
P. JOLY & J. MARTIN,
66, RUE LAFAYETTE, PARIJS.

E Coerant aki ta sali toer Dia Sabra.
Su prijs di Abonnement ta fl. 2,— pa tres luna, pagar padilanti.
Pa lugarnan foi Curaçao, Bonaire i Aruba fl 10,— pa anja.
Un number só fl. 0,25.
Un anuncio di 1 té 7 regel, fl 0,50 cada regel mas fl. 0,07½.

EEN STANDBEELD VOOR DOLET.

De lauweren van den Gemeenteraad van Rome, zegt *De Tijd*, schijnen dien van Parijs geen rust gelaten te hebben. Zal Rome welhaast een standbeeld bezitten ter eere van „een martelaar der inquisitie," Giordano Bruno, den afvalligen monnik, die, zooals de legende verhaalt, op last van een kerkelijke rechtbank zou zijn ter dood gebracht, Parijs mocht niet achter blijven.

Ook Parijs moest een standbeeld oprichten voor een soortgelijken martelaar. Zoo besloot het de hoogwijze, volbloed-ultra-revolutionnaire en anticlericale Gemeenteraad! De „ martelaar," ter wiens eer het standbeeld verrijzen zou, was weldra gevonden, het zou zijn E. Dolet.

Waarschijnlijk is het den meesten Parijzenaars gegaan, zooals het de overgroote meerderheid onzer lezers gaan zal, als hun dien naam het eerst onder de oogen komt: zij zullen verwonderd gevraagd hebben, wie E. Dolet geweest is?

Het antwoord, zooals het door de gemeenteraadsleden en verdere voorstanders van het monument gegeven wordt, luidt als volgt: Dolet was een groot karakter, een groot geleerde en boekdrukker, daarbij een vrijdenker en protestant, die op last der inquisitie als martelaar zijner wijsgeerige overtuiging levend verbrand werd.

Zie hier de legende, die, omdat niemand zich in de laatste jaren met de tamelijke onbeduidende figuur van Dolet bemoeid had, over het algemeen weinig tegenspraak had ondervonden. Terwijl echter het standbeeld in de maak was, is de historische critiek zich de zaak gaan aantrekken, en haar resultaten zijn van dien aard, dat zelfs de revolutionnaire partij in Frankrijk begint in te zien, dat zij zich met Dolet gecompromitteerd heeft.

Vooreerst — het zijn niet alleen de katholieke bladen, het is o. a. ook *Figaro*, die de geschiedenis in alle bijzonderheden mededeelt — is Dolet niet levend verbrand, maar den 3den Oct, 1546 aan een galg opgehangen.

Hij werd tot die straf veroordeeld, niet door de inquisitie of een rechtbank van geestelijken, maar door de rechtspraak van het parijsche Parlement, onder voorzitterschap van Pierre Lizet, een magistraatspersoon, die om zijn kunde, maar vooral om zijn eerlijkheid en onomkoopbaarheid een beroemden naam in de geschiedenis heeft achtergelaten. Zonderling genoeg, zijn het juist twee bisschoppen geweest en eenige andere geestelijken, welke Dolet jarenlang tegen de welverdiende straf hebben beschermd. Want eindelijk, Dolet is volstrekt niet ter dood gebracht om zijn wijsgeerige begrippen of om zijn Protestantisme. De Protestanten schold hij uit in zijn geschriften voor al wat leelijk was. Het woord van Plato, dat er na den dood niets van den mensch overblijft, was door hem herhaald; in verschillende boeken was door hem veel goddeloosheid uitgekraamd, maar daarvoor is hem geen andere straf opgelegd dan het ondergaan van een berisping of openlijke blaam van het Parlement.

Dolet is echter opgehangen wegens een misdaad tegen het gewone recht, namelijk wegens een lafhartigen moord, gepleegd op den kunstenaar Henri Guillot. Tegen het gezicht van den dood bleek ook de vrijdenkerij van Dolet niet bestand: hij is gestorven — en dit is schier de eenige lichtzijde in zijn treurige geschiedenis — openlijk getuigenis afleggend van zijn onderwerping aan alle leerstukken der katholieke Kerk, God om genade smeekend en de Heiligen aanroepend om hun bijstand.

Dit wat de hoofdfeiten aangaat! Hetgeen verder omtrent de persoonlijkheid van Dolet aan het licht is gebracht, is mede weinig geschikt de heeren van den parijschen Gemeenteraad eer te doen inleggen met den held, dien zij meenden ontdekt te hebben. Dolet was boekdrukker en geleerde: het laatste tot zekere hoogte. Zijn kennis van latijnsche en grieksche schrijvers schijnt vrij uitgebreid te zijn geweest (hij beweerde den geheelen Cicero uit het hoofd te kennen, en citeerde zeer druk Livius en Terentius), en dit zal dan ook wel de reden zijn geweest, dat hij van enkele geestelijken, humanisten gelijk hij zelf, en van koning Frans I een tijdlang de beschermeling is geweest.

De ingenomenheid met zijn geleerdheid verminderde evenwel bij deze tijdgenooten aanmerkelijk, toen ondekt werd dat het hoofdwerk van Dolet, door hem als oorspronkelijk uitgegeven, geheel en al plagiaat was, dit wil zeggen: van voor tot achter van weinig bekende auteurs was nageschreven. Toen hij voor het eerst op last van den sénéchal van Lion, dus ook een civiel ambtenaar, wegens moord werd gevangen genomen, wist hij zijn hooge beschermers te doen gelooven dat het geen geval van moord, maar van wettige zelfverdediging betrof, waarvoor men hem wilde vervolgen. Op last des Konings werd hij daarop losgelaten, maar later, op aanhouden der familie van zijn slachtoffer, opnieuw in staat van beschuldiging gesteld en voor den rechter gebracht, die zijn schuld als wettig bewezen aannam. Zelfs weinig zedelijke schrijvers uit dien tijd, zooals Marot en Rabelais, die tot zijn persoonlijke vrienden (!) behoorden, spreken in hun werken over de schandelijke zonden van onnatuurlijke ontucht, waaraan Dolet zich schuldig maakte en waarover hij zich zelfs in het openbaar durfde beroemen. Zij noemen hem daarbij een warhoofd en onverdragelijk mensch.

En het is deze ontuchtige, bedrieger en moordenaar, welke het revolutionnaire Parijs tot zijn held en martelaar heeft uitverkoren, en voor welken in „de hoofdstad der beschaafde wereld" welhaast een standbeeld verrijzen zal.

NIEUWSBERICHTEN.

CURACAO.

— Naar wij met genoegen uit Nederlandsche Couranten vernamen, is de hoogst verdienstelijke katholieke historieschrijver Dr. W. J. F. Nuyens te Westwoud door den H. Vader tot Commandeur der Orde van den H. Gregorius den Groote benoemd.

— Verleden Woensdag had in de Parochie van O. L. V. van den Rozenkrans te Pietermaai en in die van Santa-Rosa de altijd indrukwekkende plechtigheid der Eerste H. Communie plaats. In eerstgenoemde parochie naderden 57, in de andere 93 kinderen voor de eerste maal tot de Tafel des Heeren.

BUITENLAND.

Italie. — Leo XIII heeft besloten, een observatorium op te richten, waarvan pater Denza, de beroemde meteoroloog, als directeur zal optreden. De sterrewacht is er reeds; het is de toren boven de Vaticaansche bibliotheek. Het ethnographisch museum van het Vaticaan is thans het volledigste van al die soort musea. En voor het observatorium en voor dat museum hebben werktuigkundigen en missionarissen tijdens de Vaticaansche Tentoonstelling enorm veel geleverd.

— De Paus heeft aan de Propaganda de som van een millioen lire ter verspreiding des geloofs geschonken.

— Den eersten Juni is koning Humbert met den kroonprins te Rome teruggekeerd, en door ministers, Senaats- en Kamerleden, vereenigingen, deputaties, mitsgaders een saamgestroomde menigte verwelkomd. Het Kamerlid Ombriani, riep toen de voorzitter der Kamer de leden tot verwelkoming des konings uitnoodigde, openlijk uit: "Wij zullen niet gaan; niet uit gebrek aan eerbied voor den koning maar als protest tegen de buitenlandsche politiek der regeering."

De geestverwanten van genoemden heer — en de oppositie in het Italiaansche parlement is vrij talrijk, gelijk men weet — werden natuurlijk aan het station gemist. Ook de toejuichingen van het landvolk, dat aan de schromelijkste ellende

FEUILLETON.

PATER DAMIANUS DE VEUSTER

E BON WARDADÓ A DOENÁ SU BIDA PA SU CARNERNAN.

Ta ken e homber aji k'e cara agradable, k'e míramentoe duci aji? Su tratoe ta amable, su costumbre ta pura. Ta ken e homber aji jen di birtud, di mansedumbre, di modestia di caridad?

Ta ken el tá, el koe a bandoná toer cos, p'é consagrá hinter su bida na alibiá dolornan di su semehantenan? Ta e sirbidó di Senjor, ta e sucesor di Apostelnan, ta Pater Damianus De Veuster koe den ehercicio di santa mision na Malokai, a cai victima djé horrorosa enfermedad di lepra, rondoná djé leprozonan na kende el a dedica su bida di misionario; sí, ta el na kende domi Hugh B. Chapman di Camberwell, (*mira "Amigoe" N°. 266, di 2 Februari 1889*) a scirbí: "*Mi ta suplicá bo di pidi Dios pa mi, afin koe lo mi por sinti un parti djé zelo di sacrificio propio, koe te awe ainda mi ta conocé asina poco:* ta Pater Damian su bida, parti di su martirio voluntario, su morto anto, amado lezadonan koe nos kié trece awe na boso bista.

Historia di Pater Damian lo causá semper di mas grandi impresion. Na 1873, ora el tabatin 33 anja, gozandoe di un salú admirable, donjo di un fortuna considerable i jená di profundo conocementoe, Pater Damian, di su propia voluntad, a ofrecé su mes persona pa bai como misionario cerca e leprozonan infeliz i abandoná riba Islanan Sandwich, apesar k'el tabata completamente convencí, koe despues di algun tem el també mester pega k'e enfermedad horrorosa. Diez un anja despues, na 1884, k'el tabata meimei di nan, el a observá na su curpa e promé síntomanan (senjal) djé terrible lepra, i fó djé tempoe aji e Pater heróico a coeminsá ta sufri martirio di mas cruel i di mas espantoso, p'e moeri a lo largo morto di mas terrible koe voluntariamente el mes a elihí.

Den primavera (di 21 Maart te 21 Juni) di 1886, Pater Conrady, nacé na Oregon, hoben i jen di bida, a bai asisti Pater Damian. El també mes cos koe Pater Damian, verdadero apostelnan di Cruz, a ofrecé su mes pa bai meimei djé leprozonan, i ora el a tende koe Pater Damian tabata atacá di lepra el a purá su viaha muchoe mas. Ki sacrificio elevá! ki abnegacion santa! Amorosamente Pater Damian a ricibi su companjeroe na su jegada, pasobra el tabata sinti koe bien lihé e maloe lo no permitiéle di sigi su trabao i k'el a haja un sucesor den su obra di piedad. Algun luna despues siete monha di Caridad di Orden di San Francisco a jegá també, pa nan bin sacrificá nan debil existencia den serbici di hospitalnan di leprozonan. Dos di nan, Zuster Cyrilla i Zuster Irene, ta nacé na Syracuse, estado di California. Koe Conrady ta mes héroë koe Damian, esai nos por comprendé fo dje siguiente parte di un carta k'el a scirbí na Arzobispo Cross:

"Ta berdad koe te ainda ciencia no a descubri ningun remedi contra lepra, ma toch nos toer tin di moeri un dia, i p'esai ta importá mi bien poco si ta lepra ó cualke otro enfermedad lo poné fin na mi existencia. Si ta voluntad di Señor koe mi mester haja e enfermedad aji, afin di mi purificá mi mas i mas, anto lo mi sclamá manera San Job," *mi unica ambicion ta di bibá i di murí* "den serbici di leprozonan di Molokai: solamente lo mi deplorá di toer mi corazon koe ta te asina laat noema mi a bini aki, ma mi ta spera koe lo mi keda na bida 25 anja meimei di mi roemannan leprozo. Cieloe a scuchá mi humilde oracion i mi a haja lo ke mi a pidi, un lugá koe bien poco ta haci caso di djéle, pa motiboe djé enfermedad. Tempoe t'aji pa moestrá sinceridad di mi speranza i di mi voluntad: aki mi a bini pa mi biba i pa mi murí. Mi ta spera koe Dios lo doená mi forza pa mi keda firme te na ultimo suspiro di mi bida. Acaso lo mi bolbé mira mi amigoenan atrobe den djé mundoe aki? Esai ta masjá dudoso, maské e pober Pater Damian koe tabata muriendoe ta algun siman pasá, a lamanta atrobé. Toer dia bo por miréle ta traha den misa nobo, bisti manera un trahadó di mas ordinario. Diferente bé el a bisa mi, koe mi salú i mi forza ta nada pa ta comparák'é di djéle: fó djé palabranan aji, bo por saca com bon na curpa el ta sientiéle

ter prooi is en millioenen aan krijgstoerustingen ziet verspillen om den wille van een twijfelachtig bondgenootschap, zullen wel niet bijzonder van harte geweest zijn. Na den roes der feestelijkheden te Berlijn zal het ontwaken in zijn eigen land koning Humbert dan ook niet bijzonder meegevallen zijn.

— De anti-clericalen te Rome, hebben zich geweldig druk gemaakt voor de viering der feestelijkheden ter eere van den afvalligen monnik Giordano Bruno, wiens standbeeld eersten Pinksterdag werd onthuld. De katholieke bevolking is te recht verontwaardigd over die heiligschennis, gepleegd aan de Eeuwige Stad, het middelpunt der catholiciteit. De Vereeniging der katholieke Belangen heeft daartegen een protest uitgevaardigd, dat bij alle rechtgeaarde katholieken weerklank zal vinden.

,, Een nieuwe en zware ergernis, " dus luidt dat belangrijk stuk, ,, zal in ons Rome, de hoofdstad van het catholicisme en den zetel van het verheven Opperhoofd der geloovigen worden gepleegd. Te midden der ontzagwekkende en grootsche gedenkteekenen, die de tempels en pleinen der stad sieren en die, het kruis der verlossing ten hemel heffende, van de godsvrucht onzer vaderen getuigen, zal er een verrijzen, hetwelk wordt toegewijd aan het onboetvaardige ongeloof, verpersoonlijkt in Giordano Bruno.

,, Deze man had geen enkele verdienste, noch als burger, noch als letterkundige, noch als wijsgeer. Zijn leven was de verkrachting van alle voorschriften van rechtschapenheid en eerbaarheid. Zijn geschriften vloeien over van grove dwalingen evenals van lage gemeenheden. Een enkele zaak was in hem opmerkelijk: zijn hardnekkigheid ten einde toe in de goddeloosheid; en juist deze hardnekkigheid, onder den naam van vrijheid der gedachte bemanteld, wil men verheerlijken door het gedenkteeken, dat ter gedachtenis van den afvallige van Nola opgericht, eene andere beteekenis zou kunnen hebben.

,, Het standbeeld van een apostaat, hetwelk het eerbiedwaardig voorkomen van Rome schendt, is een ernstige beleediging van hetgeen wij het het dierbaarst hebben en ons het dierbaarst zijn moet: in ons godsdienstig geloof, dat nog meer dan de gemeenschap van taal en de grenzen van Alpen en zee, den hechten broederband vormt, die ons met de andere Italianen vereenigt.

,, De Romeinsche Vereeniging der katholieke Belangen is dus zeker, aan het levendig en diep gevoel der Romeinen en van alle dien naam waardige Italianen uiting te geven, door luide tegen dien heiligschennenden aanslag te protesteeren. "

Duitschland.—De groote werkstaking in Westfalen schijnt nu eindelijk als geëindigd te mogen beschouwd worden. In goed onderrichte kringen houdt men de kracht der beweging voor gebroken, omdat er oneenigheid tusschen de leiders en de werkstakers heerscht. Op vele plaatsen is dan ook het werk hervat; daarentegen hebben in het gebied van de Saar 20,000 mijnwerkers den arbeid gestaakt. Nieuwe troepen zijn inmiddels naar de mijndistricten gezonden, waar de beweging een gevaarlijk karakter draagt o. a. uit Kleef.

Het onlangs in hechtenis genomen werkstakers-comité ten getale van veertig personen is weder op vrije voeten gesteld, met uitzondering van den president bij wien socialistische geschriften moeten gevonden zijn.

De *Oberpresident* van Westfalen heeft naar aanleiding der ongeregeldheden zijn ontslag genomen. Als reden van dat plotseling aftreden wordt opgegeven, dat hij niet gehandeld heeft overeenkomstig de maatregelen ten aanzien van het comité der werkstakende mijnarbeiders. Naar men wil, zou de heer Hagemeister (zoo heet de *Oberpresident*), naar de meening des keizers, niet tijdig de vereischte wilskracht ontwikkeld hebben om het hervatten van de groote werkstaking te verhinderen, zoodat het gevaar voor socialistische woelingen aanmerkelijk toenam.

— Een woord van prins Bismarck wordt in de laatste dagen druk besproken. Bij gelegenheid, dat hij in den Rijksdag de wet ter verzekering tegen ongelukken kwam aanprijzen, moet hij gezegd hebben, dat hij het Centrum naast de conservatieven rangschikte onder de partijen, die hem het naast aan het hart liggen. In sommige kringen is men hierover niet weinig verwonderd. Bovendien heeft het de aandacht getrokken dat Bismarck in 't oog loopend vriendelijk was jegens Dr. Windthorst, op den parlementairen maaltijd, die eenige dagen later plaats had. De katholieke bladen verzekeren echter dat het Centrum nooit een regeeringspartij worden zal in den geest als Bismarck dit graag ziet. Het Centrum zal doen wat het goed en noodig acht en niet wat prins Bismarck wenscht, zegt de *Germania.*

Frankrijk. — 't Is reeds ruim twee maanden geleden dat de fransche Senaat als Hooggerechtshof geconstitueerd werd ter zake van een „aanslag tegen de veiligheid van den Staat", welke door Boulanger c. s. zou gepleegd zijn. De verdachten namen de wijk naar Brussel en later naar Londen, zoodat hun arrestatie onmogelijk werd; maar niettemin toog de Senaat aan het werk. Schijnbaar althans, want nadat hij een commissie met de voorloopige instructie der zaak belast had en dus ook met het onderzoek der duizenden documenten van het dossier, werd plotseling alles doodstil! De Kamers gingen op paaschreces; de Kamers kwamen terug en hervatten hun gewonen parlementairen arbeid, maar het rapport der Commissie van Instructie laat nog steeds op zich wachten, en de Senaat heeft, na de eerste zitting, nog geen zitting als Hooggerechtshof meer gehouden! Wel echter loopen er geruchten, dat de Commissie tevergeefs naar bewijs-materiaal zoekt om tegen Boulanger een bepaalde aanklacht te kunnen formuleeren. Eerst was beweerd dat zij reeds bewijzen genoeg had om den generaal te vervolgen wegens omkooping van officieren en misbruiking van staatsgelden; maar allengs keerde het blaadje geheel, en begon men te begrijpen, dat de Regeering zich met het vervolgen van Boulanger evenzeer zal compromitteeren, als zij het reeds gedaan heeft in het proces tegen de Patriottenliga, 't welk ook, behoudens een onbeduidende boete, op vrijspraak uitliep.

't Spreekt van-zelf dat gaandeweg de boulangisten ook weer moed gekregen hebben en in elk geval eenigen voortgang in de zaak wenschelijk achten om den besten tijd voor de verkiezingsagitatie niet te verspillen. Weldra zal de Kamer gesloten worden, en dan is de tijd voor interpellatie voorbij: zoodat de Regeering met dat senatoriale proces zou kunnen voortzeuren tot na de verkiezingen. Steeds zou Boulanger onder verdenking blijven en in het buitenland moeten vertoeven, terwijl voor de Regeering de kansen bij de stembus schoon zouden staan......

Daar zou nu de boulangist Laguerre den 29 Mei jl. eens een stokje voor steken! Hij vroeg nl. verlof om de Regeering over de eindelooze vertraging der instructie te interpelleeren. — De voorzitter Méline echter maakte daartegen bezwaar wijl hij deze interpellatie in strijd achtte met het Reglement van Orde èn met de Grondwet. Het Reglement toch verbiedt elken aanval tegen den Senaat, en de Grondwet heeft aan den Senaat de volle vrijheid zijner rechterlijke bevoegdheid gewaarborgd.—Laguerre kwam hiertegen op en zei dat de Kamer het recht heeft om harerzijds haar meening te zeggen over eene zaak welke reeds lang door de publieke opinie veroordeeld is. Weigert de meerderheid deze interpellatie toe te laten, dan zal de publieke opinie daaruit zien, dat de meerderheid bang voor het algemeen stemrecht en medeplichtig aan de rechtsverkrachting is (Rumoer. De Voorzitter protesteert tegen een verwarring van een gewone instructie met de instructie van den Senaat.)—Cassagnac beschuldigt den Voorzitter van partijdigheid, en meent dat inderdaad de Kamer den moed moest hebben om zulk een *parodie der justitie*....zoo mogelijk te laten.... rechtvaardigen; wijl anders werkelijk de openbare meening haar gedrag al zeer ongunstig zal uitleggen.—Spreker wordt deswege tot de orde geroepen, en als Dreyfus (van de Uiterste Linkerzijde) zijn verontwaardiging over Cassagnacs woorden heeft uitgesproken, wordt Cassagnac zelfs met censuur gestraft. —Ten slotte werd de eenvoudige orde van den dag aangenomen met 308 tegen 202 stemmen.

Terstond daarop vroeg Andrieux verlof om de Regeering te interpelleeren over *haar* houding tegenover de instructie van het senatoriale Hooggerechtshof. Hij zou daarbij niet spreken over dat Hooggerechtshof-zelf, maar enkel over de wijze waarop de minister van Binnenl. Zaken *de getuigen bewerkt*, die voor de Commissie van Instructie moeten verschijnen, daar hij hen vooraf in zijn particulier kabinet ontbiedt, zoodat het ministerie eigenlijk een politie-agentschap wordt ....(De minister-president Tirard stuift op en eischt onmiddellijk nadere opheldering van die beschuldiging).—Andrieux zette na een poos zijn rede voort en gaf als zijn meening te kennen, dat de Regeering zich ten opzichte van Boulanger in een moeilijke zaak had gewikkeld, daar zij zelve niet wist, waarop die eigenlijk zou neerkomen. Het Hooggerechtshof wacht thans nog op bewijzen en de benoemde Commissie kan toch niet altijd blijven bestaan. De Kamer behoort niet uiteen te gaan, terwijl zij zulk een dictorale macht achterlaat.

De minister van Justitie, Thévenet, verklaarde dat de Kamer geen recht van contrôle op de Commissie heeft. Laguerre zei daarop: „ Gij zult toch moeten toestemmen, dat er geen aanslag heeft plaats gehad. Gij hebt geen enkel bewijs tegen generaal Boulanger kunnen bijbrengen. Indien er een aanslag is gepleegd, dan is dit door u geschied. "

— Nadat aan dezen spreker, alsook aan zijn vriend Laur, het woord ontnomen was, ging men over tot stemmen over de voorgestelde moties. Met 321 tegen 209 stemmen werd tot de eenvoudige orde van den dag overgegaan.

Perrin, die onlangs een pistoolschot op president Carnot loste, is door het correctioneele hof tot vier maanden gevangenisstraf veroordeeld.

De parijsche correspondent der *Pall Mall Gazette* meldt als gerucht, dat de Tentoonstelling niet in October, doch zoo laat mogelijk vóór den winter zal gesloten en in het begin van 1890 weder geopend zal worden. Volgens den correspondent zou dit plan in den ministerraad ernstig overwogen zijn.

Belgie.—Het Belgische kabinet heeft in de laatste dagen te kampen gehad met een hoogst hatelijke oppositie van de linkerzijde, die den ministers allerlei grofheden naar het hoofd wierp naar aanleiding van het jongste socialisten-

---

kitando e laster koe ta come carni di su curpa poco poco. Pater Damian i mi, nos toer dos ta biba hoentoe, ma na primavera di anja koe ta bini, mi ta spera koe mi mes lo tin mi cas meimie di Sant' Ana. Nan ta bisa koe no ta salú di biba den Sant' Ana, pa mo tiboe koe hopi morto djé leprozonan no ta basta hundoe derá bao di tera; ma aji el ta di mas mihó lugá, pasobra k' é ta cerca misa. Pará na mi cas chiquitoe, mi bista lo pasa riba un numero grandi di graf. Hopi be nos a cordá di no derá mortonan asina cerca nos, ma costumber ta segunda naturaleza. Tres mònha i Pater Wendelin a jegá fó di San Francisco. Nan ta bibá na Kelanpapa, un distancia di cerca tres mijle fó di nos, n' e otro fin di nos lugá di lepra. Mi tin di stop di scirbi pa mi bai hací un respons. Mi ta tende klok granda di ta bati; ta un muchá muhé di 20 anja nan ta bai derá. "

N' e tempoe aji fama di Pater Damian tabata jena hinter mundoe. Rei di Hawaii, pa recompensa di su abnegacion, a decoréle coe Orden di Kalakana I, ma nunca e Pater humilde no a poné e brijante decoracion riba su pechoe, pasobra l' el a berguenzá, é dici, su bisti toer usá i gelapi. Na Inglaterra Henry Labouchère a habri pa Pater Damian un suscricion den su courant, k'a produci 1500 fuerte, k' el a entregá Cardinal Manning pa manda pa Pater Damian. Poco despues Rev: Hugh B. Chapman, domi di Iglesia Protestant Episcopal, na Camberwell, Londen, a remiti Pater Damian un wissel di 5000 fuerte, k' el a reuni den djé i den algun di su parokianan.

Den un carta koe Pater Conrady a scirbi na su amigoenan ta algun luna pasá, el ta bisa nan:

"Mi ta bai scirbí boso algo djé bon Pater Damian, koe pronto lo bandoná nos, pasobra e enfermedad di lepra a takéle coe ferocidad. Na Inglaterra i na América nan ta jaméle e héroe-martir. Mi tin e gloria di ta cerca djéle, di biba huntoe coe n' éle. Lepra a comé su oreanan, su nanisji, su garganta, su mannan i su long. E pober Pater ta sufri horiblemente. El ta completamente disfigurá. Casi bo no por tendé kiko e ta papia. Si boso miréle noema droemi riba su cama di dolor, sigur lo boso jorá amargamente na presencia di un homber k' a hací tantoe pa mil i mil di leprozonan, i k' awor ta hajéle na un situacion asina deplorable i tristoe, sin koe hende por hací nada p' éle"

Afin koe nos bondadoso lezadonan sinjá conocé ainda mas e obra di sacrificio propio djé héroe-martir, lo nos ocupa awor nan fina attencion, coe un artikel k' a parcé publicá na luna di Mei pasá den *Nine teenth Century* (Siglo diez nuebe) tratandoe riba e Pater heroico i riba su trabao desinteresado. Scirbido djé artikel ta M: Clifford, un protestante, admirador di obra gloriosa di Pater Damian.

Ta poco dia koe M: Clifford a jegá Inglaterra fó di un viaha k' el a hací n' e colonia di leprozonan, i aji el a tendé di boca di Pater Damian mes historia di su bida i el a miréle tambe ocupá k' e pobercitoe enfermoenan desgraciado. E artikel ta scirbí promé koe nobo doloroso di morto djé Pater heróico a jegá.

"Mi conocé, Mr. Clifford dicí den su artikel, hopi lugá mas tristoe koe Molokai, coe su bientoe duci su barancanan haltoe, su lamá di un hermoso color blauw-scur. Jioenan di Hawaii ta un pueblo feliz simple generoso, verdadero descendientenan djé islanan asina alegre, asina encantador: coe di mas grandi facilidad nan ta pasá di un emocion na otra i hasta e leprozonan mes ta glimlach i ta chanzá casi n' e mes instante koe nan caba di dramá lagrima di amargura i di tristeza.

E isla ta largoe i ta droemi den Oceano Pacífico; su costanan na parti di Zuid ta plat, i su altura di mas grandi na parti di Noord, koe ta jená di abismo, por jegá te na 1500 pia. Meimei djé precipicionan i lamá bo ta haja Kalawao i Kalanpapa, dos pueblonan djé leprozonan.

Nos a bai coe nos barcoe n' es un di promé ma nos a keda ganjá, pasobra ta masjá peligroso di tracá tera. Por fin nos a resolvé di barcá den boto pa bai proebá baha riba un lugá un mijle i mei aleeuw fó di stad. Ora nos a subi riba e lugá nos a mira como 20 djé leprozonan i nos secretaris a grita" atá Pater Damian!" e tabata camná poco poco na barica di un ceritoe, i mi a mirá un fegura scur coe un sombré grandi di cabana. Coe dolor el a baha abao i el a bin sintá kant'i awa, i e ora aji nos a hací senja dj' aleeuw coe n' éle.

"Por fin nos a bolbe bahá den boto pa bai busca un bon camina koe nos por boelá na tera. Pater Damian a juda mi subi riba baranca i el a ricibi nos carinjosamente.

E ta sigi.

—o—

proces te Bergen. Vooral de beruchte Bara heeft zich daarbij geweldig druk gemaakt: doch de ministers hebben de ongegronde aantijgingen op krachtige wijze ontzenuwd, ondanks het geraas der linkerzijde, die hun bij hun redevoeringen voortdurend in de rede viel. De liberalen beschuldigden den minister-president Beernaert en den minister van Buitenlandsche Zaken, De Volder zelfs van medeplichtigheid met twee opruiende agenten. Nadat de minister van Justitie en De Volder reeds waren opgestaan om de houding der regeering in deze zaak te rechtvaardigen, weerlegde in de Kamerzitting van Woensdag de heer Beernaert op welsprekende wijze de beschuldiging, als zou hij met politie-spionnen hebben saamgespannen tegen de burgerij.

„Had ik dat gedaan," sprak hij, „dan zou ik eerloos zijn; maar wat eerloos is, dat zijn de tegen mij uitgebrachte beschuldigingen zonder bewijs." Onder toejuichingen van de rechterzijde beriep de minister zich op de liberale bladen, die in 1887 het ministerie hadden geluk gewenscht met zijn krachtige houding. En ten slotte wierp hij den liberalen voor de voeten, dat zij deze gansche aangelegenheid tot niets anders gebruiken dan een verkiezings-campagne.

Ook de heer Jacobs, van de rechterzijde, verdedigde krachtig de handelwijze der regeering. Bara bleef daarentegen bij zijn beschuldigingen, en Frère Orban noemde het aannemen van een welwillende houding tegenover dit kabinet, zich schuldig maken aan medeplichtigheid.

Door Bara werd ten slotte een motie van afkeuring voorgesteld, maar de Kamer nam met 78 tegen 32 stemmen, een motie van Jacobs aan, waarbij een volledig vertrouwen in het kabinet wordt uitgesproken. De ministers Le Jeune, Beernaert en De Volder onthielden zich bij de stemming, welker uitslag door de rechterzijde met toejuichingen werd begroet. Toen de zitting geëindigd was, stonden verscheidene duizenden voor het gebouw der Kamer. De liberalen, die in de Kamer hun zin niet hadden kunnen krijgen, wreekten zich daarover door straatschandaal. Eenige ministers en katholieke afgevaardigden werden, toen zij op straat kwamen, uitgefloten en nageschreeuwd. Een peloton politiedienaren en gendarmen kwamen tusschenbeide. Nadat verscheidene personen in verzekerde bewaring waren genomen, slaagde de gewapende macht er in de manifesteerenden uiteen te drijven. Onder het heengaan riepen zij nog: „Ontslag van het ministerie!"

Rusland. — Het heeft de aandacht getrokken dat, terwijl Duitschland en Italie zich in den laatsten tijd steeds nauwer aaneensloten, Rusland er geen geheim van maakt, dat het met dit bondgenootschap weinig of niets opheeft. Men zal zich herinneren dat, bij gelegenheid van koning Humberts bezoek aan Berlijn, de attaché van het Russisch gezantschap in een oude huurkoets achter den schitterenden stoet kwam aangereden, terwijl het hotel van den Russischen gezant zelfs met geen vlag prijkte. Dezer dagen nu heeft de czaar zelf onomwonden zijn weinige sympathie voor de politieke toongevers in Europa lucht gegeven in een feestdronk ter eere van den vorst van Montenegro, dien hij den „eenigen trouwen vriend van Rusland" noemde. Al de overige Europeesche mogendheden waren hierdoor als valsche vrienden gebrandmerkt; het ligt voor de hand dat die woorden van den czaar algemeen de aandacht getrokken hebben.

De Londensche *Standard* maakt naar aanleiding daarvan de volgende opmerking: Keizer Alexander acht het zelfs niet meer noodig, de kennis, die hij draagt van den tegenstand, welken de buitenlandsche politiek van zijn regeering te Berlijn en Weenen ondervindt, te bedekken met den sluier der diplomatieke voorzichtigheid. Hoe langer hoe minder, doet het blad voorts opmerken, spreekt men van het bezoek aan het hof te Berlijn. De woorden van den czaar kunnen slechts de ontevredenheid over de eerzucht van prins Nikita aanwakkeren. Rusland blijft er zich bij voortduring op toeleggen, het programma zijner Oostersche politiek te doen zegevieren.

De Duitsche *National Ztg*, meent dat die woorden een zeer gespannen verhouding verraden en dat er een zeer booze wind uit Petersburg waait. Weener bladen zien in de uitdrukking van den czaar de openlijke bevestiging van zijn toetreding tot het panslavisme, en te Pest wordt de bezorgdheid geuit, dat Rusland weldra handelend in Servië zal optreden.

De Russische bladen daarentegen verheerlijken den keizerlijken toost en stellen allen Frankrijk gerust, met te zeggen dat het er zich niets van aan heeft te trekken. Zoodra het een sterk en vast gouvernement heeft, zal het weer de bondgenoot van Rusland kunnen worden zoo goed als Montenegro. Heel vleiend voor Frankrijk is die geruststelling niet, evenmin als voor de overige mogendheden de woorden van den czaar bijzonder vriendelijk luidden.

— De *Standard* meldt uit Odessa, dat de versterking der Russische oorlogsvloot in de Zwarte Zee steeds voortduurt. De nieuwe minister van Marine heeft bevolen onmiddellijk een aanvang te maken met den bouw van drie buitengewoon snelvarende pantserschepen, ieder van 11,000 ton en van 12,000 paardenkracht en gewapend met zes zware stukken geschut. Deze geduchte vaartuigen moeten binnen vier jaren gereed zijn. Bovendien moeten zes torpedo-booten van de laatste constructie gebouwd en met petroleum gestookt worden. Vier daarvan zijn bestemd voor de Oostzee en de twee andere voor de Zwarte Zee.

Een firma uit Zuidelijk Rusland ontving eene bestelling tot het vervaardigen van 75 pontons en die ten spoedigste af te leveren, hetgeen bijzonder de aandacht getrokken heeft.

Noord-Amerika.— Pennsylvanië is door een groote overstrooming geteisterd, veroorzaakt door het plotseling rijzen der rivieren ten gevolge van bijzonder zware regens.

Toen de *North Fork river* buiten de oevers trad, barstte bovendien het groote waterreservoir in de nabijheid van Johnstown, zoodat de geheele stad in korten tijd onder water stond. Van de geheele stad, die ruim 8000 inwoners telde, bleven slechts twee huizen vrij van water. Het verkeer met spoorweg en telegraaf werd natuurlijk gestremd en de inwoners trachtten zich door de vlucht te redden. Velen kwamen echter om, zoodat de rivier honderden lijken meevoerde. Te New-Florence kwamen 50 menschen aandrijven, die zich aan wrakhout en boomen hadden vastgeklemd. De ongelukkigen werden door den snellen stroom voortgedreven, zonder dat iets tot hun redding kon gedaan worden.

Het reservoir was bijzonder groot. Het had een lengte van drie mijlen en was anderhalve mijl breed. Oorspronkelijk was het een meertje, doch later werd het veranderd in een reservoir, hetwelk een vrij breed kanaal van water moest voorzien. Het reservoir lag in de bergen 300 voet hooger dan de stad, en was daarvan ongeveer een half uur verwijderd. Het water werd binnen dit reservoir gehouden door een dam van 1000 voet lengte, die 100 voet hoog en 90 voet breed was.

Deze stevige dam was echter niet bestand tegen den plotselingen toevoer van zooveel water. Toen het water den dam doorbrak en zich over het land uitstortte, werd het gebulder op grooten afstand gehoord. Alles werd door den geweldigen stroom meegesleurd en in korten tijd had het water de stad bereikt. De inwoners, ofschoon wetende dat de rivieren en de bergen door wolkbreuken en regens zeer gezwollen waren, waren op deze ramp niet voorbereid en werden door het water geheel verrast. In een paar minuten stond de stad onder water, waren de meeste huizen vernield en lagen honderden der inwoners onder de puinhoopen begraven. Alleen te Johnstown zijn, naar men meent, een paar duizend menschen omgekomen.

Intusschen bleven de zware regens aanhouden in geheel Pennsylvanië, Maryland en Virginië. Overal bereikte het water in de rivieren een ongehoord hoog peil. Groote fabrieken en bruggen werden weggespoeld langs de oevers der Susquehanna, James en Rappahannoc. De Baltimore and Ohio Railway werd over een uitgestrektheid van 7 mijlen vernield en in de kolenmijnen van Shamokin moest het werk gestaakt worden, daar de mijnen onderliepen.

Behalve Johnstown, zijn geheel of gedeeltelijk overstroomd de steden en dorpen Catetown, Blairville, Jyrone, Clearfield en vele andere. Uitvoerige bijzonderheden ontbreken daar de gemeenschap grootendeels is gestremd, maar volgens berichten van boden zijn overal groote verwoestingen aangericht, ook al waren deze ook niet zoo groot als te Johnstown. Alle rivieren waren tot geduchte stroomen aangewassen en stortten, veel breeder dan gewoonlijk, in razende vaart langs steden en dorpen, alles meesleurende wat haar in den weg kwam.

Volgens latere berichten hebben bij de overstroomingen acht à tien duizend personen het leven verloren. De schade wordt op vijf en twintig millioen dollars geschat.

Bij de overstroomingen van Johnstown zijn vijf duizend huizen vernield. Vijf plaatsen, met een bevolking van zeven duizend inwoners, zijn geheel vernield.

Een spoorwegdam nabij Johnstown heeft de drukking van het water weerstaan; dientengevolge ontstond aldaar, door de aangedreven daken, boomstammen enz., een reusachtig vlot, waarop vele menschen een toevlucht vonden. Doch eensklaps ontstond er op dat vlot brand, met het gevolg dat alle daarop aanwezige vluchtelingen, ongeveer 1500, in de vlammen zijn omgekomen. Ergerlijk is het dat allerlei boeven en landloopers, meest van elders gekomen, de verdronkenen plunderen en de gewonden van kant maken om hen te berooven. De bevolking heeft reeds eenigen hunner gelyncht. De regeering zendt troepen om dat gespuis te keer te gaan.

Alle zaken staan te Pittsburg stil. Eene groote menigte menschen omzoomt de oevers van de Alleghany, om het onophoudelijk voorbijdrijven van huizen, boomen en huisraad, met de lijken van menschen, paarden en koeien, gade te slaan.

Het zal nog wel eenigen tijd duren, voordat het juiste getal der slachtoffers kon worden opgegeven. Een machinist van den Pennsylvania-spoorweg getuigde: „Ik moest gisteren den geheelen dag met mijn trein te Sang Hollow blijven en zag daar meer dan 500 lijken." Te Nineveh zijn reeds 100 lijken gevonden, terwijl men weet, dat nog velen in de huizen door brand omkwamen. De branden ontstonden in de meeste plaatsen door het barsten der gaspijpen, waardoor de overblijfselen der huizen vuur vatten.

Volgens verklaring van spoorwegbeambten drijven geheele huizen bij dozijnen langs de rivieren, terwijl de menschen zich vaak nog aan de daken vastklemmen. Van alle kanten wordt hulp en geld gezonden.

NOTICIANAN DI CABEL.

Paris Juni 28.—Gobiernoe a stop pensioen di Boulanger. Courant *Figaro* dici koe Boulanger tin intencion di formá Gobiernoe un pleitoe. Courantnan republicano ta bisa koe toer officier, koe ta biba na tera stranjero sin consentimientoe di Gobiernoe ta perdé derechoe di pensioen, i koe n'e casoe aki razon ta na fabor di Gobiernoe. Ja koe Inglaterra a nengá di desocupá Egipto, Francia di su parti ta nengá di sancioná conversion di debe privilegiá di Egipto. Francia ta pidi tambe pa kibrá e conversion di debe Ingles i Turco di 1888.

New-York. — Phelph, representante di Estados Unidos na conferencia ta nombrá Ministro di Estados Unidos na Berlin.

Londen. — Salisbury a declará den Cámara di Lordnan koe Gobiernoe ingles a suplicá Portugal masjá di no toemá ningun decision riba kibramentoe djé concesion di haf di Logoa.

Paris, Juni 29. — Den Cámara di Diputadonan, na ora koe nan tabata discutí asuntoenan colonial, Lamartine a puntra Gobiernoe motiboenan di kitamentoe di Richard, Gobernador di Indo-China. Tirard a respondé koe política di Richard na Annam i na Tonkin tabata contrari n'é di Gobiernoe.

Nan ta bisa koe Shah di Persia ta maloe na Spa (Belgie).

Londen. — Cartanan di Cairo ta bisa koe si e conversion di debe privilegiá di Egipto no sigi, esai lo causa grandi exitacion na Egipto i l'e haci koe trabao na dijknan di Nilo no por continuá.

Barcelona. — Tin rumor koe Obispo di Barcelona a ricibí orden di prepará un residencia (lugá di biba) pa Papa.

Madrid. — Zitting di Congreso tabata dj'ariba p'abao: nan a interrumpí Sagasta diferente bé. Situacion di Ministerio ta birá mas i mas critica.

Paris. — Coe 388 stem contra 58 nan a votá den Cámara di Diputadonan, e proposicion di lei pa judá Compania di Canal di Panama.

Londen. — Carlota Patti, roeman muhé djé celebre cantatriz a moerí.

Royal Jacht Club a nengá di apojá e desafio di Lord Dunraven pa disputá e premio dje Copa Americana.

Tin nobo koe Prins Victor, promé jioe di Prins di Gales lo casa coe Princesa Victoria di Prusia.

Gobiernoenan di Alemania i di Italia huntoe lo pasá un nota na Gobiernoe di Suiza riba su tolerancia di socialistanan.

New-York. — Douglas de Colombia ta nombrá pa Ministro americano na Haiti.

Paris, Juli 2. — Cassagnac ta sacá fó di Cámara di Diputadonan, pa motiboe k'el a acusa Ministro di Husticia, di ta manda polisnan falsificá den persecucion di *Credit Mobilier.*

Trahadonan di doknan na Marseille a poné trabao abao.

Londen.—Nobonan di West di Afrika ta bisá koe Stanley ta sufri grandi necesidad. General Wolseley a declará na corte di Bleakheat koe un invasion (drentamentoe coe violencia den un lugá) di Inglaterra lo no durá 15 dia i p'esai el a consehá voluntarisnan di armá nan mes. Aunké Gobiernoe a tahá, toch nan a tené diferente *meeting* na condado di Jork. Nan a arrestá O' Brien i hopi otro oradornan. Pueblo a buscá di kitá e prisioneroenan na Chailesville: polisnan a hací uso di nan arma di fuego i nan a heridá diferente empleado di ferrocarril.

Gobiernoe a mandá reforzá e barcoenan na La Goa, Portugal, pa someté e cuestion na arbitronan (partidonan elihi di un cuestion)

Paris. *Julio* 3.—Senado a nombrá un comision pa examina e ley pa yudá Compania di Canal di Panamá, koe ya ta aceptá pa Cámara di Diputadonan. Di 9 miembro djé comision, 5 ta contra i 4 ta na fabor djé ley.

Londen.—Prins di Gales i su jioe homber a recibi Shah di Persia na Gravesand. Princesa di Gales i su jioe muhé i nan corte tabata sperá S. M. na palacio di Boukingham. Gobiernoe a mandá tres barcoe di guerra na balua di Lagoa. Salisbury a declará den Cámara di Lordnan koe tratoe di Portugal ta doena prueba di su orguljo i di su injusticia.

Interpelacion de Leaton den Cámara di Comunes riba desordenan na Cork ta rechazá. Gladstone a bisá k'e cuestion ají lo bolbe bini riba tapijt. Balfour a respondé koe Gobiernoe ta desea di evitá semehante escándalonan ma k'el ta lagá toer

responsabilidad riba e hincadónan di paloe bao di candela. Wistanley, Parnalista, ta candidato pa puesto di Gobernador di Dublin.

Paris. *Juli* 4.—Noticianan, koe pronto lo tin un crisis den ministerio, ta haya dia pa dia mas fé.

Sub-Secretario di Estado pa Rel: Ext: a bisá den Cámara di Comunes, koe Senado americano lo no aprobá tratado di Samoa, sino te despues k'el aprobéle. No tin ningun siguranza koe Inglaterra a mandá orden pa su barcoenan, koe ta na Samoa bolbo atrás.

Sub-Secretario a bisá tambe koe nan ta trata coe Japan pa sigurá Comercio ingles igual derechoenan manera ta concedé na otro nacionnan.

Na poestamentoe pa mirá cual ta tirá mihó, e Sociedad di Massachusset a ganá promé premio.

Belgrado.—E rei hoben di Servia a tené revista di su tropanan na presencia di Embahador di Rusia.

Imprenta de la Librería de A. BETHENCOURT É HIJOS, Curazao.